ప్రచురింపదగినది

భారత దేశపు సర్వోన్నత న్యాయ స్థానం

నేర అప్పీలు అధికార పరిధి

క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 1381 ఆఫ్ 2023

(@ ఎస్.ఎల్.పి (క్రిమినల్) నెం. 545 ఆఫ్ 2020)

పీతాంబరన్ - - - అప్పీలుదారు

వర్సెస్

కేరళ రాష్ట్రం మరియు ఇంకొకరు - - - ప్రతివాదులు

క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973: s. 482 – క్వాషింగ్ ఆఫ్ ప్రొసీడింగ్స్ - u/s 482 అధికారాన్ని వినియోగించకపోవడం. సమర్థన – ఉద్యోగం పొందేందుకు బదులుగా నిర్దిష్ట మొత్తం వసూలు చేసి డి-ఫాక్టో ఫిర్యాదుదారుడు మరియు ఇతర వ్యక్తులను మోసం చేసినందుకు అప్పీలుదారుతో పాటు ఇతర నిందితులపై సెక్షన్ 420 కింద అభియోగాలు మోపారు – FIR నమోదు – సరైన సాక్ష్యం లేనందున, తప్పుడు కేసుగా పరిగణించబడాలని తుది నివేదిక - జిల్లా పోలీసు చీఫ్ జారీ చేసిన ఆదేశాల మేరకు ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్ తదుపరి విచారణ జరిపినట్లు మరో తుది నివేదిక దాఖలు చేయబడింది. ప్రొసీడింగ్స్ రద్దు కోసం పిటిషన్ - పిటిషన్ రద్దు చేయబడలేదు - అప్పీల్‌పై, నిర్వహించబడింది: నిందితుడు నం.1 చేసిన ప్రాతినిధ్యాన్ని చూపించడానికి రికార్డులో ఎటువంటి మెటీరియల్ లేదు, అప్పీలుదారు లేదా వాస్తవిక ఫిర్యాదుదారు మోసం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో మాత్రమే అబద్ధం చెప్పారు లేదా అలాంటి ప్రాతినిధ్యం తప్పు అని వారికి ముందే తెలుసు. ఏకైక అంశం ఏమిటంటే, సాధారణంగా అయితే, నిందితులకు ఎవరూ డబ్బు ఇవ్వరు, అందువలన, డబ్బులు ఇవ్వడానికి ప్రేరేపించబడ్డారు, లేకుంటే వారు డబ్బులు ఇచ్చేవారు కాదు. కేవలం ఒక అంశం మాత్రమె నేరవేరబడింది మరియు నిజాయితీ లేని ఉద్దేశంతో చేసిన ప్రకటనలు లేదా తప్పుడు ప్రకటనలు చేసిన కారణంగా సెక్షన్ 420 కింద నేరంగా పరిగణించబడే ప్రభావసీమ ఉల్లంఘించబడలేదు - అందువలన, u/s.482 అధికారాన్ని

ఉపయోగించకపోవడం సమర్థించబడలేదు- హైకోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేసారు - శిక్షాస్మృతి, 1860 – s. 420.

క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973 : s. 173(8) – విచారణ పూర్తయిన తరువాత పోలీసు అధికారి సమర్పించిన నివేదిక - జిల్లా పోలీస్ చీఫ్ రెండో తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన మేరకు తదుపరి విచారణకు ఆదేశించింది - అనుమతించదగినది - నిర్వహించబడింది: మేజిస్ట్రేట్‌కు తదుపరి విచారణకు ఆదేశించే అధికారం ఉంది - తాజా విచారణ/ పునర్విచారణ / కొత్త విచారణ ఆదేశించే అధికారం ఉన్నత న్యాయస్థానం పరిధిలోకి వస్తుంది - జిల్లా పోలీసు చీఫ్ నుండి వచ్చిన ఉత్తర్వు సంబంధిత మేజిస్ట్రేట్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుకు సమానం కాదు - ఆ విధంగా, జిల్లా పోలీసు చీఫ్ తదుపరి దర్యాప్తును ఆదేశించలేరు, ఎందుకంటే ఆ అధికారం దర్యాప్తు ఏజెన్సీకి కాకుండా మేజిస్ట్రేట్‌కి లేదా ఉన్నత న్యాయస్థానానికి ఉంటుంది.

దర్యాప్తు: తదుపరి విచారణ మరియు తాజా విచారణ/పునర్విచారణ/డి నోవో విచారణ – మధ్య వ్యత్యాసం – వివరించబడింది – క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973.

వినయ్ త్యాగి v. ఇర్షాద్ అలీ (2013) 5 SCC 762 : [2012] 13 SCR 1005; T.T ఆంటోనీ v. స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ (2001) 6 SCC 181 : [2001] 3 SCR 942; వినుభాయ్ హరిభాయ్ మాల్వియా అండ్ ఓర్స్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ 2019 SCC ఆన్‌లైన్ 1346;రణధీర్ సింగ్ రానా v. స్టేట్ (NCT ఆఫ్ ఢిల్లీ) (1997) 1 SCC 361 : [1996] 10 సప్లి. SCR 880; G.V రావు v. L.H.V ప్రసాద్ (2000) 3 SCC 693 : [2000] 2 SCR 123; హరి ప్రసాద్ చమారియా v. బిషున్ కుమార్ సురేఖ (1973) 2 SCC 823; మినా కుమారి v. స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ (2006) 4 SCC 359 : [2006] 3 SCR 1086; హేమంత్ ధస్మాన v. CBI(2001) 7 SCC 536 : [2001] 1 సప్లి. SCR 646; దేవేంద్రనాథ్ సింగ్ v. స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ అండ్ ఓర్స్. (2023) 1 SCC 48; పరమజిత్ బాత్రా వర్సెస్ ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రం (2013) 13 SCC 673; హర్యానా రాష్ట్రం v. భజన్ లాల్ 1992 సప్ (1) SCC 335 : [1990] 3 సప్లి. SCR

259; నీహారిక ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రై.లి. లిమిటెడ్ v. స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర 2021 SCC ఆన్‌లైన్ 315; విజయ్ కుమార్ ఘై మరియు ఓర్స్. v. పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రం మరియు Ors. (2022) 7 SCC 124 – సూచించబడింది.

కేస్ లా రిఫరెన్స్డ్

2012] 13 SCR 1005 కేసులో పేరా 7

[2001] 3 SCR 942 కేసులో పేరా 7

[1996] 10 Suppl. SCR 880 కేసులో పేరా 7

[2000] 2 SCR 123 కేసులో పేరా 7

(1973) 2 SCC 823 కేసులో పేరా 7

[2006] 3 SCR 1086 కేసులో పేరా 15

[2001] 1 Suppl. SCR 646 కేసులో పేరా 16

(2023) 1 SCC 48 కేసులో పేరా 19

(2013) 13 SCC 673 కేసులో పేరా 21

[1990] 3 Suppl. SCR 259 కేసులో పేరా 22

(2022) 7 SCC 124 కేసులో పేరా 24

క్రిమినల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నం. 1381 ఆఫ్ 2023.

CRLMC నం. 6314 ఆఫ్ 2018 లోని కేరళ హైకోర్టు, ఎర్నాకులం 06.11.2019 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్పు నుండి.

జుల్ఫికర్ అలీ P. S., మనోజ్ V. జార్జ్, Ms. శిల్పా లిజా జార్జ్, K M విష్ణు రామ్, నాసిబ్ మసీహ్, Ms. దర్శన నాయర్, Ms. అక్షితా అగర్వాల్,. అప్పీలుదారుల న్యాయవాదులు.

జి. ప్రకాష్, ప్రతివాదుల తరపు న్యాయవాది.

తీర్పు

సంజయ్ కరోల్.జె

అప్పీలు చేయుటకు అనుమతి మంజూరు చేయబడినది.

1. ప్రస్తుత కేసులో రెండు ప్రశ్నలు పరిశీలనలోకి వస్తాయి. ఒకటి - సెక్షన్ 482 క్రింద, ఏ పరిస్థితులలో అధికారం ఉపయోగించవచ్చో తెలిపే గుర్తింపబడిన ప్రమాణాల ప్రకారం, ప్రస్తుత కేసు అంశాలకు లోబడి, అధికారం ఉపయోగించకపోవటం సమర్థనీయమేనా మరియు రెండు, జిల్లా పోలీసు అధికారి, కొట్టాయం రెండవ తుది నివేదిక ధాఖలు చేయటానికి వీలుగా మరింత విచారణకు ఆదేశించ వలసి, ఉండవలసినదా ?
2. సీఆర్.ఎల్ ఎం.సీనెం 6314 ఆఫ్ 2018లోని కేరళ హైకోర్టు యొక్క ది. 6వ తేదీ నవంబర్ 2019 నాటి ఉత్తర్వును సవాలు చేస్తూ ప్రస్తుత అప్పీల్, స్పెషల్ లీవ్ పిటీషన్ ద్వారా దాఖలు చేయటమైంది. సెక్షన్ 482, క్రిమినల్ ప్రక్రియా స్మృతి, 1973 ద్వారా అధికారాలను వినియోగించమనే ప్రార్థనను మరియు క్రిమినల్ కేసు నెం. 1326/2017 లోని కార్యవ్యవహారాలను రద్దుచేయమన్న అభ్యర్థన తిరస్కరించ బడినది.
3. అప్పీలుదారుతో పాటుగా మరణించిన ఒకటవ ముద్దాయి కలిసి, కొట్టాయం రబ్బరు బోర్డులో గుమాస్తా ఉద్యోగాలు ఇపిస్తామంటూ, వాస్తవ ఫిర్యాది సునేష్ మరియు ఏడుగురి వద్ద నుండి మూడు లక్షల ఎనభై మూడు వేల ఐదు వందల ఎనభై మూడు రూపాయలు తీసుకొని మోసం చేసినట్లు సెక్షన్ 420 భారతీయ శిక్ష స్మృతి ప్రకారం అభియోగం మోపబడింది.
4. పైన పేర్కొన్న సెక్షన్ క్రింద ది.24 అక్టోబర్, 2015న ఎఫ్.ఐ.ఆర్ నెం.1838 ఆఫ్ 2015 నమోదైంది. మా ముందున్న నిందితుడు నెం.2, వాస్తవ ఫిర్యాది యొక్క మావయ్య.
5. రికార్డులో పొందుపరిచినట్లుగా, ది.30, డిసెంబర్ 2015 తుది నివేదిక (ఇకపై ఎఫ్ ఆర్ – I), ఫిర్యాదిని కొన్ని పత్రాలను సమర్పించమంటూ ఇచ్చిన నోటీసు ప్రకారం సమర్పించనులేదు అలాగే ఆర్థిక లావాదేవీలు జరిగినట్లుగా ఎటువంటి పత్రాలు లేవు. ఇక ఈ విధంగా చెప్పబడింది. – “దీనికి సంబంధించి ఎటువంటి సరైన సాక్ష్యాధారాలూ లేనందున, ఇది తప్పుడు కేసుగా పరిగణింపబడుతోంది.”

6. ఆసక్తికరమైన విషయమేమిటంటే, ఇంకొక తుది నివేదిక (ఇకపై, ఎఫ్ ఆర్ – II) రికార్డులో భాగంగా ఉంది. జిల్లా ప్రధాన ఆధికారి, కొట్టాయం, ఆదేశానుసారంగా ఆర్డర్ నెం. డి2-43642/16/కె ప్రకారం ఎస్. అనిల్ కుమార్, ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్, వైకోమ్, సాక్షి నెం.10 తదుపరి దర్యాప్తు జరిపారు.

7. ఈ అప్పీల్ లో, చట్టంలో పేర్కొన కార్యవిధానానికి వ్యతిరేకంగా పునర్విచారణకు అదేశించారని అర్థించారు సెక్షన్ 420 ఐ.పి.సీ లోని ముఖ్యమైన అంశాలు లేవని మరియు హైకోర్టు సెక్షన్ 482 ప్రకారం ఆ యొక్క కార్యవ్యవహారాలు చెల్లవని రద్దు చేయకపోవటం తప్పని వాదించారు; అప్పీలుదారునికి ఏ విధమైన నిర్దిష్టమైన పాత్ర లేదని పేర్కొన్నారు; సాక్షులందరికి వాంగ్మూలాలన్నింటి లోనూ, వాస్తవ-ఫిర్యాది మృతి చెందిన మొదటి ముద్దాయి బాటుకు డబ్బులిచ్చినట్లుగా మరియు మిగితా అందర్ని డబ్బులు ఇవ్వమని దుష్ప్రేరణకు కారకుడని పేర్కొన్నారు. వినయ్ త్యాగీ వర్సెస్ ఇర్షాద్ అలీ[1]; టి.టి. ఆంటోని వర్సెస్ కేరళ రాష్ట్రం[2]; వినుభాయ్ హరిభాయ్ మాలవీయు మరియు ఇంకొందరు వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం[3]; రణధీర్ సింగ్ రాణా వర్సెస్ రాష్ట్రం (ఎన్.సీ.టీ ఆఫ్ ఢిల్లీ)[4]; జీ.వీ.రావు వర్సెస్ ఎల్.హెచ్ వి. ప్రసాద్[5]; హరిప్రసాద్ చమారియా వర్సెస్ బిషున్ కుమార్ సురేఖా[6] కేసులపై ఆధారపడుతున్నామని అప్పీలుదారు పేర్కొన్నారు.

1. (2013) 5 ఎస్.సీ.సీ.762
2. (2001) ఎస్.సీ.సీ.181
3. (2019) ఎస్.సీ.సీ ఆన్లైన్ 1346
4. (1997) 1 ఎస్. సీ. సీ 361
5. (2000) 3 ఎస్. సీ. సీ. 693
6. (1973) 2 ఎస్. సీ. సీ 823

8. ప్రత్యేక అనుమతి అర్జీ ద్వారా ప్రస్తుత అప్పీల్ కు దారి తీసిన వాస్తవాలను, ప్రధాన వాదనలను పరిగణలోకి తీసుకొని, ఇప్పుడు మన ముందున్న అంశాలపై చట్టాన్ని పరిశీలిస్తాము.

9. రెండవ ప్రశ్న, జిల్లా పోలీసు అధికారి, కొట్టాయం యొక్క ఉత్తర్వులు చట్ట బద్ధమైనవా, కాదా. సంబంధిత నిబంధనలు సెక్షన్ 173(8) సీ.ఆర్.పి.సీ లో చదవండి ఈ క్రింది విధంగా :

> (8): సబ్-సెక్షన్(2) క్రింద మెజిస్ట్రేట్ కు రిపోర్టు పంపబడిన తరువాత, ఒక నేరమునకు సంబంధించి జరుగు తదుపరి దర్యాప్తును ఈ సెక్షన్ లోనిదేదియూ నిరోధించునదిగా పరిగణింపబడరాదు. అట్టి దర్యాప్తులో పోలీసుస్టేషను ఇన్ చార్జి అధికారి మౌఖికముగా గాని లేక డాక్యుమెంటు రూపములోగాని అదనపు సాక్ష్యమును పొందినప్పుడు, అట్టి

సాక్ష్యమునకు సంబంధించి తదుపరి నివేదిక లేక నివేదికలను నిర్దేశిత నమూనాలో మెజిస్ట్రేటుకు పంపవలెను. అట్టి నివేదిక కూడ సబ్-సెక్షన్(2) క్రింద పంపబడే నివేదికగానే భావించబడి, దానికి (2) నుండి (6) వరకు గల సబ్-సెక్షన్లలోని నిబంధనలు యధాతధంగా వర్తిస్తాయి.

10. **వినుభాయి హరిభాయి మాలవీయలో** (ఉల్లేఖించిన) ఈ కోర్టు సెక్షన్ 173 సీ.ఆర్.పీ.సీ యొక్క పరిణామాన్ని గుర్తు చేసుకుంది. పేరా 25లో, సీ.ఆర్.పీ.సీ 1973 అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత దర్యాప్తు అనగా ఒక పోలీసు అధికారి సీ.ఆర్.పీ.సీ క్రింది సాక్ష్యాధారాల సేకరణ నిమిత్తం చేసే అన్ని ప్రక్రియలు అని అభిప్రాయపడ్డారు. "అన్ని" అంటే నిస్సందేహంగా సెక్షన్ 173(8) కూడ అయి ఉంటుంది. అందువల్ల సెక్షన్ 190 ప్రకారం మెజిస్ట్రేట్ కు సెక్షన్ 173(8) క్రింద తదుపరి దర్యాప్తుకు ఆదేశించే అధికారం ఉంటుంది.

11. ఆచరణలోకి వచ్చేసరికి పునఃపరిశోధన జరిగిందని అప్పీలుదారు తరుపున వాదించారు.

12. ఈ న్యాయస్థానం **వినయ్ త్యాగీలో** (ఉల్లేఖించిన) సీఆర్.పీ.సీ సెక్షన్ 173 మరియు సెక్షన్ 482 క్రింద ఉన్న అధికారాలను సవివరంగా పరిశీలించింది.

"**43.** ఈ దశలో, మేము ఇంకేమీ చెబుతున్నామంటే, క్రిమినల్ న్యాయ శాస్త్ర నియమాలు అనుసరించి, ఉన్నత న్యాయస్థానాలకు సెక్షన్ 482 సీ.ఆర్.పీ.సీ లేక భారత రాజ్యాంగంలోని 226 అధికరణను అనుసరించి, "తదుపరి దర్యాప్తు"కు, "కొత్త"గా లేక "తిరిగి" లేక "పునఃపరిశోధన"కు కూడా ఆదేశించవచ్చు. "కొత్త", "తిరిగి" మరియు "పునఃపరిశోధన" అనేవి పర్యాయపదాలు మరియు చట్ట ప్రకారం వాటి ఫలితం ఒకేలా ఉంటుంది. ఉన్నత న్యాయస్థానాలకు న్యాయధ్యేయ సాధన కోసం అవసరమైతే ఒక దర్యాప్తు సంస్థ నుండి మరొక సంస్థకు దర్యాప్తు నిమిత్తం బదిలీ చేసే అధికారం కలిగి ఉంటాయి. ఖచ్చితంగా, నిర్దేశించిన సూత్రం ప్రకారం, ఉన్నత న్యాయస్థానాలు ఈ అధికారాన్ని చాల మితంగా మరియు ఎంతో ఆలోచించాక మాత్రమే వినియోగించాలి.

* * * * * * * * * * * *

45. "పునఃపరిశోధన" లేక "తిరిగి" దర్యాప్తుకు ఆదేశించే అధికారం ఉన్నత న్యాయస్థానాలకు మాత్రమే ఉంది, అది కూడ అసామాన్య పరిస్థితులోనే. స్మృతిలోని నియమాలను పరిశీలిస్తే, ఎక్కడ కూడ నివేదికలను రద్దు చేసే ప్రత్యేక నియమం లేదు, దర్యాప్తు సంస్థ ముగింపు నివేదిక సమర్పించటం తప్ప (అది కూడ దర్యాప్తు సంస్థ నేరం జరగలేదనుకున్నప్పుడు). అట్టి నివేదికను ప్రాజ్ఞ మెజిస్ట్రేట్ తమ విజ్ఞతను ఉపయోగించి స్వీకరించవచ్చు లేదా తిరస్కరించవచ్చు. సహేతుకమైన కారణాలు చెబుతూ, న్యాయస్థానం అట్టి నివేదికను తిరస్కరిస్తూ, "తదుపరి దర్యాప్తు"కు ఆదేశించవచ్చు లేక కేసుకు సంబంధించిన రికార్డులు, దానితో జాతపరిచిన దస్తావేజులను పరిశీలించాక ముద్దాయికి సమన్లు జారీ చేయవచ్చు."

13. ఇందుకు ప్రతిగా ప్రభుత్యం తరుపున వాదనలు వినిపిస్తూ, తదుపరి దర్యాప్తు జిల్లా పోలీసు అధికారి ఆదేశాల మేరకు జరిగేయన్నారు. తదుపరి దర్యాప్తుకు సంబంధించి, **వినయ్ త్యాగి**లో (ఉల్లేఖించిన) ఈ న్యాయస్థానం ఇలా అవలోకనము చేసినది:

22. "తదుపరి దర్యాప్తు" అనే అంశం దర్యాప్తు అధికారి మరింత మౌఖిక మరియు దస్తావేజు పూర్వక సాక్ష్యములను తుది నివేదికను సమర్పించిన తర్వాత సేకరించినట్లయితే, సెక్షన్ 173(8) ప్రకారం. ఉత్పన్నమవుతుంది. ఈ అధికారం కార్యనిర్వహక వర్గానికి చెందినది. అది మునుపటి దర్యాప్తుకు కొనసాగింపు కాబట్టి, "తదుపరి దర్యాప్తుగా"అర్ధం చేసుకోబడి, వర్ణించబడినది అట్టి దర్యాప్తు యొక్క పరిధి తదుపరి మౌఖిక మరియు దస్తావేజు పూర్వక సాక్షాలను కనుగొనటానికి పరిమితమై ఉన్నది. ప్రాధమిక దర్యాప్తు తర్వాత ఈ విషయాలు కనిపెడితే, నిజానిజాలు న్యాయస్థానం ముందు ఉంచటమే దీని ఉద్దేశ్యం. దీనిని సాధారణంగా "అనుబంధ నివేదికగా అభివర్ణించారు. "అనుబంధ నివేదిక" అనేది సహేతుకమైన వ్యక్తీకరణ, ఎందుకంటే తదుపరి దర్యాప్తు, ప్రాధమిక దర్యాప్తుకు అనుబంధంగా ఒక సాధికార పోలీసు అధికారి నిర్వహించే దర్యాప్తు గా జరుగుతుంది. తదుపరి దర్యాప్తు యొక్క ముఖ్యమైన లక్షణమేమిటంటే, దర్యాప్తు సంస్థ నిర్వహించిన ప్రాధమిక దర్యాప్తు ప్రత్యక్షంగా కాని

పరోక్షంగా గాని తుడిచిపెట్టే ప్రభావం కలిగి ఉండదు. ఇది ఒక రకంగా మునుపటి దర్యాప్తుకు కొనసాగింపు. కొత్త సాక్ష్యధారలను కనుగొనటం మరియు అదే నేరానికి కొనసాగింపుగా మరియు అదే సంఘటనకు సంబంధించిన సంఘటనల పరంపర ఇంకొక మాటగా చెప్పాలంటే, "పునఃపరిశోధన", "కొత్త"గా లేక "తిరిగి" దర్యాప్తుగా దీన్ని అర్థం చేసుకోవాలి.

14. తదుపరి దర్యాప్తు మరియు కొత్తగా దర్యాప్త పునఃపరిశోధన తిరిగి దర్యాప్తు వాటి మధ్య / దర్యాప్తుకు కొనసాగింపు మరియు కొత్త వ్యత్యాసం ఏమిటంటే మొదటిదాంట్లో మునుపటి విషయాలను కనుగొన్నట్లయితే, దాని ఆధారంగా దర్యాప్తు జరుగుతుందిమరి . మిగితావాటిల్లో మునుపు దర్యాప్తు మీద ఎందుకు ఆధారపడలేమో చెబుతూ, ఇంకా దర్యాప్తు ఎందుకు చేయాలో చెబుతూ.న్యాయస్థానం ఖచ్చితమైన ఉత్తర్వులు జారీ చేయాలి ,

15. **మీనూ కుమారి వర్సెస్ బీహార్ రాష్ట్రం[7]లో**, సెక్షన్ 173(2)(i) క్రింద నివేదికను సమర్పించిన తర్వాత మేజిస్ట్రేట్ ముందున్న మూడు చర్యాక్రమాలు ఏమిటనేది అవలోకనం చేయబడింది.

i) నివేదికను ఆమోదించటం మరియు తదుపరిచర్య నిమిత్తం ముందుకు సాగటం.

ii) నివేదికతో విభేదిస్తూ మరియు ఆ వ్యవహారాలను విరమించుకోవాలి.

iii) సెక్షన్ 156(3) ప్రకారం అరెస్టు చేయతగ్గ నేరానికి సంబంధించి తదుపరి దర్యాప్తు చేసి నివేదికను సమర్పించమని ఆదేశాలివ్వాలి.

16. **హేమంత్ ధస్మాన వర్సెస్ సిబిఐ[8] లో** సెక్షన్లో న్యాయస్థానానికి తదుపరి దర్యాప్తుకు ఆదేశించే అధికారం గురించి స్పష్టంగా చెప్పకపోయినప్పటికీ, పోలీసువారికి అధికారం కేవలం న్యాయస్థాన ఉత్తర్వులపైనే అమలవుతాయని అవలోకనం చేయబడింది. ఈ ఉత్తర్వును, ఉన్నత న్యాయస్థానం తమ పునరీక్షణ అధికారాన్ని వినియోగించుకొని జోక్యం చేసుకోరాదు.

17. పై రెండు కేసులు, మేజిస్ట్రేటుకు తదుపరి దర్యాప్తుకు ఆదేశించే అధికారం ఉందని మరియు నూతన దర్యాప్తు పునఃదర్యాప్తుకు ఉన్నత న్యాయస / పునఃపరిశోధన /ోధన పరిధి లోవని పై కేసులు సుస్పష్టంగా తెలియబరిచాయి.

18. ప్రస్తుత కేసులో, ఎస్అనిల్ కుమార్ ., ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీసు, వైకోమ్ ఒక పోలీసు అధికారి ఇచ్చిన ఉత్తర్వు డి.నెం .ఆర్డర్ -2-43642/16/కె ప్రకారం తదుపరి దర్యాప్తు చేసారు కాని యధావిధిగా అధికారమీయబడిన ఒక న్యాయాధికారి ఉత్తర్వు మీద కాదని, ఎఫ్ఆర్-II స్పష్టం చేస్తోంది.

.19ఒక జిల్లాకు ప్రధాన పోలీసు అధికారిభారత పోలీసు సర్వీసుకు చెందిన సూపరింటెండ్ ఆఫ్ , పోలీసుఒక జిల్లా ప్రధాన పోలీసు అధికారి ఇచ్చిన ఉత్తర్వులు సంబంధిత మెజిస్ట్రేట్ . ఉత్తర్వులతో ఒకటి కావనిచెప్పనక్కరలేదుకేసు గురించి (ఉల్లేఖించిన) వినయ్ త్యాగీ . చెబుతూ ఈ నాయ్యస్థ ఇతరులు**దేవేంద్ర నాథ్ సింగ్ వెరసుస్ స్టేట్ ఆఫ్ బీహార్ మరియు ఇతరులు** [9],లో తదుపరి దర్యాప్త చేయటానికి ప్రత్యేకమైన అవసరం లేదని లేక అనుబంధ నివేదిక దాఖలు చేసే విషయంలో న్యాయస్థానం యొక్క అనుమతి అవసరం లేదన్నారు . కాని దర్యాప్తు సంస్థలు, అదే విషయాన్ని అర్థం చేసుకుని, అదే చట్టపరమైన ఆవశ్యకతగా దాన్ని అమలుచేస్తున్నారు. "కాన్ టెంపరోనియా ఎక్స్ పోసిటో" అనే సిద్ధాంతం ప్రకారం చాలకాలం నుండి అర్థం చేసుకుని, ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతిలో అమలు చేయబడిన విషయాలను, వివరణాత్మక ప్రక్రియలో ఆమోదించటానికి ఉపయోగపడుతుందిమరో మాటగా చెప్పాలంటే ., తదుపరి దర్యాప్తుకు లేక అనుబంధ నివేదికను దాఖలు చేయడానికి అనుమతి యొక్క అవసరం చట్టప్రకారం ఆమోదింపబడింది మరియు అందువల్ల పాటించవలసిందే.

7. (**20**06[4] ఎస్.సి.సి.సం.59 అంశాలను పరిశీలిస్తే అటువంటి అనుమతి ఏదీఎప్పుడు తీసుకోలేదు,

8. (2001)3 ఎస్.సి.సి.సం.395 చేయలేదని స్పష్టమవుతోంది .దాని పర్యవసానంగా, ఎఫ్ .ఆర్-II ఆధార

9. (2023)1 ఎస్.సి.సి.సం.40 .ఆర్థిక లావాదేవీలకు సంబంధించి ఎటువంటి పత్రాలు లేని కారణంగా ప్రస్తుత కేసును తప్పుడు కేసుగా పరిగణించాలని ఎ-ఫ్ ఆర్.I లో పేర్కొన్నారుఒక అధీకృత . అధికారిక్షుణంగా పరిశోధన జరిపాక, సెక్షన్ లోని ముఖ్యమైన అంశాలు యఫ్.ఐ .ఆర్.లో పేర్కొన్న విధంగా లేవనిమరియు కేసు లేదని తేలిందని,అవసరంగా అన్వయించు కోవాలి.

21. **పరమ్ జిత్ భత్రా వర్సెస్ ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రం**[10]లో (ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం) హైకోర్టు సెక్షన్482 క్రింద అధికారాలు మితంగా మరియు న్యాయధ్యేయాలను సమకూర్చే

విధంగా వాడుకోవాలని అవలోకనం చేసారు .ఇంకా ప్రధానంగా సివిల్ స్వభావం కలిగిన వివాదానికి క్రిమినల్ నేరం ముసుగు తొడిగారేమోనని న్యాయస్థానం పరిశీలించాలని అవలోకనం చేసారుఅలాంటి సంధర్భంలో ., న్యాయస్థానం యొక్క కార్య విధాన దుర్వినియోగం కాకుండా ఉండేందుకు హైకోర్టు ఆ క్రిమినల్ వ్యవహారాలను కొట్టివేయటానికి కూడ వెనుకాడరాదన్నారు .

22. **హర్యానా రాష్ట్రం వర్సెస్ భజన్ లాల్[11]లో** భారత (ఇద్దరు న్యాయ మూర్తుల ధర్మాసనం) రాజ్యాంగం లోని 226 అధికరణ లేక సెక్షన్ 482 క్రింద స్వతస్సిద్ధి అధికారాలను న్యాయబద్దంగా ఉపయోగించుకునే ఏడు సంధర్భాలను వివరించారు:ఉస్తాయి అవి ఇలా .

"(1) మొదటి సమాచార నివేదిక లేదా ఫిర్యాదులో మోపబడిన ఆరోపణలను వాటి ముఖ విలువ ఆధారంగా తీసుకున్నా, వాటిని పూర్తిగా అంగీకరించినా, ప్రాథమికంగా ఎటువంటి నేరం పరిగణించలేము లేదా నిందితులపై ఎటువంటి వేసు నమోదు . .చేయలేము

(2) ఎఫ్మరియు దానితో జతకూడిన ఏవైనా అంశాలు పరిశీలించాక ఒక పోలీసు .ఆర్.ఐ. అధికారిచే దర్యాప్తు జరిపించే ఒక పట్టదగిన నేరేమేమి సెక్షన్156(1) క్రింద వెల్లడికానప్పుడు, సెక్షన్ 155(2) స్మతి ప్రకారం ఒక మేజిస్ట్రేట్ ఆదేశాల మేరకు మాత్రమే దర్యాప్తు జరిగినప్పుడు.

(3) ఎఫ్లో కాని ఫిర్యాదులో కాని వివాదరహితమైన ఆరోపణలు చేసినప్పుడు .ఆర్.ఐ. .మరియు దానికి సంబంధించి జరిగిన దర్యాప్తులో ఎటువంటి ఆధారాలు లేనప్పుడు

10. (2013) 13 ఎస్.ఎస్.సి 673 మరియు నిందితులపై ఎటువంటి కేసు లేనప్పుడు

11. 1992 ఎక్కడైతే ఎఫ్.ఐ.ఆర్ లో చేసిన ఆరోపణలు ఒక పట్టదగిన నేరం కానప్పుడు కేవలం ఒక పట్టదగిన నేరం మాత్రమే అయినప్పుడు, సెక్షన్ 155(2) స్మృతి ప్రకారం ఒక మెజిస్ట్రేట్ ఉత్తర్వు లేకుండా దర్యాప్తు జరపటానికి ఒక పోలీసు అధికారికి అనుమతి లేదు.

(5) ఎక్కడైతే ఎఫ్.ఐ.ఆర్ లో లేక ఫిర్యాదులో చేసిన ఆరోపణలు అసమంజసమైనవిగా మరియు స్వతస్సిద్ధంగా అసంభావ్యమైనవని, వాటి మీద ఆధారపడి వివేకవంతుడైన

ఏ వ్యక్తి, నిందితుడుపై సరైన ఆధారాలు ఉన్నాయి చర్య తీసుకోవచ్చు అనే నిర్ధారణకు రాలేనప్పుడు.

(6) ఎక్కడైతే స్పష్టమైన న్యాయ ప్రతిబంధకము స్మృతిలోని ఏవైనా నిబంధనలు లేక సంబంధిత చట్టం ప్రకారం (ఇందులో భాగంగా ఒక క్రిమినల్ ప్రక్రియ ఏర్పాటు చేయబడినప్పుడు) ప్రక్రియలు ఏర్పాటు చేయబడి మరియు వాటిని కొనసాగిస్తూ మరియు/లేక ఎక్కడైతే స్మృతిలో లేక సంబంధిత చట్ట ప్రకారం బాధితపక్షానికి ఒక సమర్ధవంతమైన పరిష్కారం లభిస్తుందో.

(7) ఎక్కడైతే ఒక క్రిమినల్ ప్రక్రియను ప్రత్యక్షంగా, దురుద్దేశపూర్వకంగా మరియు/లేక ఎక్కడైతే ఆ ప్రక్రియను ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనేదురద్దేశ్యంతో ముద్దాయి మీద కక్షసాధింపు కోసం మరియు సొంత మరియు వ్యక్తిగత కక్ష కోసం దాఖలు చేసినప్పుడు.

23. ఈ కోవకు చెందిన కేసులను, **నీహారిక ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం**[12]**లో** ముగ్గురు న్యాయమూర్తులతో కూడిన ధర్మాసనం ఆమోదంతో ఊటంకించినది. సీ.ఆర్.పీ.సీ సెక్షన్ 482 ప్రకారం అధికార వినియోగానికి సంబంధించిన సూత్రాలను ఈ క్రింది విధంగా సంక్షిప్తీకరించారు:

ఎ. పట్టదగిన నేరాలను దర్యాప్తు నిమిత్తం, క్రిమినల్ ప్రక్రియ స్మృతి ప్రకారం పోలీసువారికి చట్టబద్ధమైన హక్కుతో పాటు బాధ్యత కూడ ఉంది.

12. 2021 ఎస్.సీ.సీ ఆన్లైన్ 315 ⁵ దర్యాప్తులో న్యాయస్థానాలు అడ్డుపడకుండా ఉండాలి.

సి. ఎఫ్.ఐ.ఆర్ పరిశిలిస్తే ఎటువంటి నేరం బయటపడనప్పుడు, దర్యాప్తు జరపటానికి న్యాయస్థానం అనుమతి ఇవ్వరాదు.

డి. ఈ సెక్షన్ క్రింద ఉన్న అధికారాలను మితంగా మరియు ఎంతో ఆలోచించి ఉపయోగించుకోవాలి. అలా చేసేటప్పుడు న్యాయస్థానం కేసు యెక్క యోగ్యతాల్లోకి వెళ్ళకుండా, ఎఫ్.ఐ.ఆర్ ప్రకారం పట్టదగిన నేరం జరిగిందా లేదా అని పరిశీలించి నిర్ణయం తీసుకోవాలి.

ఇ. ఈ అధికారాన్ని వినియోగించేటప్పుడు, న్యాయస్థానం ఎఫ్.ఐ.ఆర్/ఫిర్యాదు న్యాయసమ్మతమేనా లేక విశ్వసనీయమేనా అనే ప్రశ్నల్లోకి వెళ్లకూడదు;

ఎఫ్. ఫిర్యాదును కొట్టివేయటం ఒక నియమంగా మారకూడదు మరియు అది అరుదుగా జరగాలి మరియు ఆ అధికార వినియోగం దర్యాప్తును కుదించేదిగా ఉండరాదు.

జి. రాష్ట్రానికి పోలీసులు మరియు న్యాయస్థానాలు రెండు విభిన్న అంగాలు, అవి పారాదర్శకమైన కార్యకలాపాలు, పరిపూరకమైన విధులను కలిగి వుంటాయి, కాబట్టి అవి ఒకరి పరిధిలోకి ఇంకొకరు చొచ్చుకుపోకుండా, ఎటువంటి న్యాయవిఘాతం జరగకుండా పరిరక్షించాలి.

హెచ్. ఒక ఎఫ్.ఐ.ఆర్ ను ఎలా వినుయోగించుకోవాలనే విధివిధానాలను చక్కగా పొందుపరిచి ఉండటంవల్ల, దర్యాప్తు తర్వాత, అందులో యోగ్యత లేనప్పుడు, ఆ అధికారి తగిన అధీకృత మెజిస్ట్రేట్ వద్ద, తగిన ధరఖాస్తును దాఖలు చేయాలి.

24. ఎఫ్.ఐ.ఆర్ లో సెక్షన్ 420 ఐ.పీ.సీ క్రింద నేరం ఆరోపించారు, ఇది మోసం అనే నేరానికి తీవ్రరూపం, ఇందులో ఆస్తి మరియు/లేక విలువైన హామీలు తీసుకోవటం జరుగుతుంది. ఈ న్యాయస్థానం **విజయ్ కుమార్ ఘయ్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు**[13]**లో** ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం (అందులో నేను ఒకర్ని క్రిష్ణ మురారీ.జె), ఈ సెక్షన్ క్రింద నేరాన్ని పరిగణలోకి తీసుకునేటప్పుడు పాటించాల్సిన

[13] (2022) 7 ఎస్.సీ.సీ 124

‘ ప్పగించేలా చేసే నేరానికి సంబంధించి రుజువు చేయాల్సిన అంశాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి:

13. (2022) 7 ఎస్.సీ.సీ 124 ాస్తవం.

ివేదన అవాస్తవమని ముందే తెలుసు.

(iii) నిందితుడు దుర్బుద్ధితో అవాస్తవ్యమైన నివేదన ఏ వ్యక్తీకయితే వంచించటం కోసం చేస్తాడో.

(iv) నిందితుడు చర్య వల్ల, వంచనకు గురి అయిన వ్యక్తి ఆ ఆస్తిని అప్పగించటంలేక చేస్తాడో లేక ఆ చర్య చేయకుండా దూరంగా ఉండేలా చేయటం.

36. ఈ న్యాయస్థానం ఆర్.కె. విజయసారధి వర్సెస్ సుధా సీతారామమ్ [(2019) 16 ఎస్.సీ.సీ 739: (2020) 2 ఎస్.సీ.సీ (క్రిమినల్) 454] ఊటంకించి, గమనించిన విధంగా, సెక్షన్ 420 క్రింద నేరానికి సంబంధించిన అంశాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి:

(i) ఒక వ్యక్తి సెక్షన్ 415 ప్రకారం మోసం అనే నేరం చేసి ఉండాలి.

(ii) మోసగింపబడిన వ్యక్తి దుర్బుద్ధితోకూడిన ప్రేరణకుగురై:

(ఎ) ఏ వ్యక్తికయినా ఆస్తిని అప్పగించాలి, లేక

(బి) విలువైన హామీని చేయటం లేక మార్చటం లేక నాశనం చేయటం లేక విలువైన హామీగా మార్చగలిగే విధంగా సంతకం చేయటం లేక ముద్రవేయటం కనుక, మోసం అనేది సెక్షన్ 420 ఐ.పీ.సీ క్రింద నేరంగా పరిగణించటానికి ఒక ముఖ్యమైన అంశం.

25. ప్రముఖంగా, నిందితుడు నెం.1 బాబు (ఇప్పుడు మరణించిన) ప్రస్తుత అప్పీలుదారు, వాస్తవ ఫిర్యాదికి చేసిన నివేదన తప్పుడుదని, వారికి ఆ నివేదన తప్పని ముందే తెలుసునని మరియు కేవలం మోసగించటానికి మాత్రమే చేశారని చెప్పటానికి మా ముందు ఎటువంటి ఆధారాలు ప్రవేశపెట్టలేదు. ఏడుగురు వ్యక్తుల యొక్క వాంగ్మూలాల్లో, వారికి లేక వారి భార్యాలకు ఉద్యోగాలు ఇప్పించమని గుర్తు చేశామని మాత్రమే ఉంది. ప్రస్తుత కేసులో అవసరమైన నాలుగు అంశాల్లో, ఒకటి మాత్రమే అనగా సాధారణ పరిస్తితుల్లో, ఎటువంటివారైన నిందితుడికి డబ్బులు ఇచ్చేవారు కాదని మరియు అందువల్ల ప్రలోభానికి గురై మాత్రమే ఆస్థిని ఇచ్చారు తప్ప కాకపోతే ఇచ్చి ఉండేవారు కాదు. ఆర్థిక లావదేవిలకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆధారాలు లేవు రికార్డుల ప్రకారం, అప్పీలుదారుకు సంబంధించి అస్సలు లేవు.

26. కేవలం ఒకే అంశం నెరవేరటం మరియు దురుద్దేశ్యం లేక తప్పుడువాంగ్మూలం తప్ప, నేరం జరిగిందనటానికి, సెక్షన్ 420 యొక్క పరిణితి ఉల్లంఘించబడలేదు.

27. కనుక, మొదటి ప్రశ్నకు వ్యతిరేక సమాధానమివ్వటమైనది.

28. ఇంక రెండో ప్రశ్నకు సమాధానం, పైన చర్చించిన విధంగా, జిల్లా పోలీసు అధికారి, కొట్టాయం తదుపరి దర్యాప్తుకు ఆదేశించి ఉండకూడదు, ఎందుకంటే ఆ అధికారం కేవలం మెజిస్ట్రేట్ కు లేక ఉన్నత న్యాయస్థానానికి మాత్రమే ఉంటాయి మరియు ఒక దర్యాప్తు సంస్థతో కాదు.

29. పైన పేర్కొన్న అంశాలు పరిగణలోకి తీసుకొని, క్రిమినల్.ఆర్.సీ.నెం. 6314 ఆఫ్ 2018లో కేరళ హైకోర్టు ది. 6వ తేదీ నవంబర్, 2019 ఉత్తర్వులను రద్దు చేయటమైనది మరియు క్రిమినల్ కేసు నెం.312 ఆఫ్ 2017 కొట్టివేయటమైనది. పైన చెప్పిన నిబంధనల ప్రకారం అప్పీలు ఆమోదించబడినది మరియు వాటితో పాటుగా మిగిలి ఉన్న ధరఖాస్తు(లు) పరిష్కరించబడ్డాయి.

.....జె

(క్రిష్ణమురారి)

తేదీ: ది. 3వ తేదీ మే, 2023.

ప్రదేశం: న్యూఢిల్లీ

.....జె

(సంజయ్ కరోల్)